

PARODOMŲJŲ PROJEKTŲ PRIORITETINIŲ TEMŲ SĄRAŠAS 2026 METAMS

Eil. Nr.	Temos	Aprašymas	SP numatytas prioritetas
1.	Žemės ūkyje auginamų augalų, galinčių augti padidinto rūgštingumo dirvožemyje, rūšių parinkimas ir taikomos technologijos	<p>Rūgščių dirvožemių Lietuvoje yra apie 21 proc. Kuo dirvožemis rūgštesnis, tuo mažesnis derlius, tačiau ši problema bent iš dalies gali būti sprendžiama tinkamai parenkant augalus ir žemės dirbimo technologijas.</p> <p>Projekto metu tiesioginiams naudos gavėjams turi būti pristatytos ir pademonstruotos naujausios ūkininkavimo rūgščiuose dirvožemiuose technologijos, apimant tinkamą augalų pasirinkimą bei žemės dirbimo būdus.</p>	Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui
2.	Klimatui palankios ganymo sistemos ir dirvožemio anglies kaupimo praktikos gyvulininkystės ūkiuose	<p>Didėjant klimato kaitos iššūkiams ir stiprėjant aplinkosauginiams reikalavimams, tiek pieno, tiek mėsinių galvijų bei mišriems ūkiams tampa aktualu taikyti tvaresnes ganymo strategijas, kurios mažina šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, gerina dirvožemio struktūrą ir didina ekosistemų atsparumą.</p> <p>Projekto metu ūkininkams turi būti praktiškai demonstruojama, kaip planuojamas ir regeneratyvus ganymas gali padėti kaupti anglį dirvožemyje, didinti biologinę įvairovę ir efektyviau naudoti žolinius pašarus skirtinguose ūkiuose. Taip pat turi būti pristatomi ganyklų planavimo ir suskirstymo principai, rotacinio bei adaptacinio ganymo modeliai, žolynų būklės ir dirvožemio anglies stebėsenos metodai ir technologiniai ganyklų valdymo sprendimai. Parodomieji pavyzdžiai iš pieno, mėsinių galvijų ir ekologinių ūkių parodytų, kaip tvarios ganymo praktikos gali mažinti pašarų sąnaudas, didinti gyvulių produktyvumą ir mažinti poveikį aplinkai.</p>	Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui
3.	Žydinčių augalų juostų įtaka kenksmingųjų vabzdžių kontrolei rapsų pasėliuose	Vienas iš svarbiausių rapsų derlingumą vis labiau limituojančių veiksnių yra kenksmingųjų organizmų išplitimas pasėliuose nuo pat ankstyvųjų augalų išsivystymo tarpsnių. Siekiant sumažinti kenkėjų daromą žalą rapsuose, dažnai pasitelkiama cheminė jų kontrolė, tačiau šis pasirinkimas neatitinka žaliojo kurso tikslų.	Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui

		Projekto metu turi būti pristatomi pavyzdžiai ir pademonstruoti tyrimų duomenys apie žydinčių augalų juostų naudą kenkėjų kontrolei ir kartu sėklų ar grūdų derliui bei bendrajam pasėlio pelningumui. Ankstesnių tyrimų rezultatai ir projekto metu sukaupta patirtis prisidės plėtojant gerąją ūkininkavimo praktiką ir įgyvendinant Integruotos kenksmingųjų organizmų kontrolės (IKOK) principus.	
4.	Trumpųjų žemės ūkio ir maisto tiekimo grandinių bei bendradarbiavimo (vietos lygmeniu) praktiniai aspektai	<p>Trumposios žemės ūkio ir maisto tiekimo grandinės aktualumas, siekiant plačiau supažindinti ūkininkus su savo gaminamos produkcijos realizavimu, išlieka svarbus veiksnys norint padėti ūkio subjektams tapti konkurencingesniems ir gauti didesnę pridėtinę vertę iš savo (ir ne savo) valdoje auginamos /gaminamos / perdirbamos / apdorojamos žemės ūkio ir maisto produkcijos.</p> <p>Projekto metu turi būti praktiškai, t. y. savivaldybėje, turinčioje šios veiklos įgyvendinimo patirties, supažindinama su gaminamos žemės ūkio ir maisto produkcijos paruošimu realizuoti vietinėje rinkoje, naujų produkcijos realizavimo kanalų paieška, tinkamos rinkodaros sprendimais (pakuote, ženkliniu ir pan.) ir bendradarbiavimo aspektais (partnerių pritraukimu, funkcijų pasiskirstymu tarp bendradarbiaujančių partnerių, veiklos planavimu, vietos bendruomenės įtraukimu ir pan.). Taip pat turi būti supažindinama su skaitmeniniais sprendimais, skirtais užsakymams valdyti, produkcijos apskaitai, atsekamumui bei logistikos planavimui, pristatoma, kaip organizuoti viešuosius pirkimus, atlikti pasiūlos ir paklausos vertinimą, siekiant efektyviau planuoti gamybą ir pardavimus.</p>	Trumposios maisto tiekimo grandinės
5.	Augalinės žaliavos biofermentacijos technologijų panaudojimas kuriant tręšiamuosius produktus, palankius	<p>Mažėjant gyvulininkystės sektoriuje sukaupiamo mėšlo ir srutų kiekiams, būtų sukurtos ir panaudotos alternatyvios organinės medžiagos iš skirtingų augalinių biokompozicijų ir įvertintas aplinkosauginis ir ekonominis efektas.</p> <p>Projekto metu žemdirbiams turi būti pristatomas ir pademonstruotas silosavimo technologijos pagrindai iš vietinių žaliavų pagamintos biomasės panaudojimas dirvožemiui gerinti ir augalams tręšti. Mažėjant gyvulininkystės sektoriuje sukaupiamo mėšlo ir srutų kiekiams, būtų sukurtos</p>	Aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto žaliavų gamyba ir perdirbimas

	dirvožemio biotai ir didinančius dirvožemio produktyvumą	ir panaudotos vietinės alternatyvios organinės medžiagos iš skirtingų augalinių biokompozicijų ir įvertintas aplinkosauginis bei ekonominis efektas.	
6.	Natūralių medžiagų, mažinančių metano emisiją iš didžiojo prieskrandžio, naudojimas galvijų racionuose	<p>Pagrindinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) šaltinis galvijų organizme yra fermentacija didžiajame prieskrandyje, kurios metu, esant anaerobinėms sąlygoms, mikroorganizmai skaido maistines medžiagas. Šios medžiagos naudojamos pieno gamybai ir gyvūno fiziologinėms funkcijoms palaikyti. Tačiau vykstant mikrobinei veiklai atrajotojų virškinamajame trakte, susidaro ne tik organizmui naudingos, bet ir pašalinės medžiagos, kurios atrajojimo metu pašalinamos į aplinką. Viena iš jų – metanas – pasižymi itin dideliu neigiamu poveikiu aplinkai, nes patekęs į atmosferą stiprina šiltnamio efektą. Nors metanas atmosferoje išsilaiko palyginti trumpai (~12,4 metų), jo šiltnamio efekto potencialas yra apie 28 kartus didesnis nei anglies dioksido (CO₂) per 100 metų laikotarpį ir net 84 kartus didesnis per 20 metų laikotarpį.</p> <p>Šiuo metu, siekiant sumažinti metano emisiją, susidarancią atrajotojų didžiajame prieskrandyje, tiriama daugybė natūralių preparatų, tokių, kaip augaliniai ir (ar) eteriniai aliejai bei jų mišiniai, taninai, saponinai, taip pat raudonieji jūrų dumbliai. Svarbu, kad šie preparatai ne tik efektyviai mažintų metano susidarymą, bet ir neturėtų neigiamos įtakos gyvūno fiziologinėms funkcijoms ar produktyvumui. Tyrimai rodo, kad naudojant minėtas priemones, metano emisiją galima sumažinti iki 25 proc.</p> <p>Parodomąjį bandymo metu turi būti demonstruojamas pasirinktų natūralių medžiagų, pirmenybę teikiant vietinės kilmės produktams, poveikis metano susidarymo mažinimui didžiajame prieskrandyje, taip pat vertinama jų įtaka galvijų fiziologinei būklei, produktyvumui ir produkcijos kokybei.</p>	Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui
7.	Aukštos pridėtinės vertės avienos ir ėrienos gamyba: nuo žaliavos iki produkto ir	Lietuvos avininkystės sektoriuje svarbu didinti kuriamą pridėtinę vertę, pereinant nuo žaliavos realizavimo prie aukštos kokybės galutinių produktų. Avienos ir ėrienos konkurencingumas priklauso nuo veislės pasirinkimo, šėrimo technologijų, auginimo sąlygų, prieškerdiminio valdymo bei mėsos	Aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto žaliavų gamyba ir perdirbimas

	degustacinio įvertinimo	<p>brandinimo, tačiau praktikoje dažnai trūksta nuoseklaus požiūrio į visą vertės grandinę.</p> <p>Parodomojo projekto metu turi būti praktiškai demonstruojama visa vertės grandinė – nuo veislės ir šėrimo technologijų įtakos mėsos kokybei iki priešskerdiminio valdymo, skerdenos klasifikavimo ir mėsos brandinimo. Taip pat būtų vertinami kokybės rodikliai (pH, marmuringumas, minkštumas) bei atliekamas degustacinis ir sensorinis palyginimas. Lyginant skirtingų veislių ir šėrimo modelių rezultatus turi būti parodomas jų poveikis galutinio produkto kokybei ir vartotojo vertinimui.</p>	
8.	Aukštos pridėtinės vertės mėsos produktų kūrimas iš vietinės žaliavos: nuo gyvulio iki galutinio produkto	<p>Mėsinių galvijų sektoriuje vis svarbiau kurti didesnę pridėtinę vertę ūkiuose, didinant pajamas, stiprinant regioninę bioekonomiką ir mažinant priklausomybę nuo ilgų tiekimo grandinių. Tam būtina efektyviai išnaudoti vietinę žaliavą, kurti aukštesnės kokybės, vartotojų poreikius atitinkančius bei nišinius produktus ir aiškiai informuoti apie jų apie kilmę.</p> <p>Parodomųjų bandymų metu turi būti demonstruojami smulkaus masto arba mobilūs perdirbimo sprendimai, skerdenos vertės didinimo būdai, produktų kūrimas ir kokybės užtikrinimas, ženklavimas bei rinkodaros principai. Taip pat turi būti pristatomi skirtingi realizavimo modeliai ir praktiniai ekonominiai skaičiavimai, leidžiantys įvertinti perdirbimo naudą ir investicijų atsiperkamumą.</p>	Aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio ir maisto žaliavų gamyba ir perdirbimas
9.	Galvijų laikymo sąlygų gerinimas ir oro taršos mažinimas karščių ir šalčių metu	<p>Kuriant tvarų pieno gamybos ūkį ir didinant jo ekonominę gyvybingumą, būtina mažinti kintančio klimato neigiamą poveikį gamybiniais rodikliais. Lietuvoje daugėjant karštų dienų, vis daugiau karvių patiria šilumos stresą, kuris lemia produktyvumo ir pieno kokybės mažėjimą, sutrikusią reprodukciją, padidėjusį sergamumą bei ekonominius nuostolius. Taip pat nuostoliai patiriami esant dideliems šalčiams, todėl reikalingi efektyvūs sprendimai abiem atvejais.</p> <p>Projekto metu gamybinėmis sąlygomis turi būti demonstruojamos priemonės, leidžiančios mažinti oro temperatūrą tvartuose karščių metu, mažinti amoniako emisiją ir valdyti visus mikroklimato veiksnius – temperatūrą, oro</p>	Teigiamas poveikis aplinkai ir klimatui

		drėgnumą bei dujų koncentracijas. Taip pat turi būti pristatomas mikroklimato valdymo algoritmų sudarymas ir jų taikymas karvidėse, įskaitant mikroklimato valdymo keitimą temperatūrai nukritus žemiau 0 °C. Demonstruojamos priemonės turi būti pritaikomos įvairaus dydžio ūkiuose, nepriklausomai nuo laikymo technologijų.	
10.	Augalų apsaugos produktų naudojimo efektyvumas	<p>Augalų apsaugos produktų (AAP) efektyvumo vertinimas yra itin svarbus siekiant užtikrinti tvarią, ekonomiškai pagrįstą ir aplinkai draugišką augalininkystės gamybą. Didėjant reikalavimams dėl pesticidų naudojimo mažinimo, atsparumo rizikos ir tiksliosios žemdirbystės plėtros, būtina objektyviai įvertinti purkštų ir nepurkštų pasėlių skirtumus. Skaitmeninis duomenų rinkimas ir viešinimas portale leidžia užtikrinti skaidrumą, palengvina rezultatų analizę ir sudaro galimybes ūkininkams priimti duomenimis pagrįstus sprendimus.</p> <p>Parodomojo bandymo metu turi būti įrengiami kontroliniai (nepurkšti) ir augalų apsaugos produktais (AAP) apdoroti laukeliai. Vegetacijos laikotarpiu turi būti stebimi ligų, kenkėjų ir (ar) piktžolių paplitimas ir intensyvumas, augalų augimo ir vystymosi rodikliai, derliaus kiekis ir kokybiniai parametrai. Surinkti duomenys turi būti sisteminami, analizuojami statistiškai ir skaitmeninami, o rezultatai (nuotraukos, grafikai, lentelės, išvados) pateikiami viešai prieinamame interneto portale, sudarant galimybę palyginti skirtingų variantų efektyvumą ir ekonominę naudą.</p>	Skaitmeninimas